

Obrazovanje roditelja, školski uspjeh i dobrobit učenika

Pokas, Iva

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:701244>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2023-12-07**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Iva Pokas

**OBRAZOVANJE RODITELJA, ŠKOLSKI USPJEH I
DOBROBIT UČENIKA**

Diplomski rad

Zagreb, srpanj, 2020.

**SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE**

Iva Pokas

**OBRAZOVANJE RODITELJA, ŠKOLSKI USPJEH I
DOBROBIT UČENIKA**

Diplomski rad

**Mentor rada:
prof. dr. sc. Majda Rijavec**

Zagreb, srpanj, 2020

ZAHVALA

Veliku zahvalnost, u prvom redu, dugujem svojoj mentorici prof.dr.sc. Majdi Rijavec koja je imala strpljenja i vremena za moje brojne upite i koja mi je pomogla svojim savjetima pri izradi ovog diplomskog rada.

Zahvaljujem se svim ravnateljima, stručnoj službi, učiteljima i učenicima koji su pristali na suradnju i sudjelovali u ovom istraživanju.

Zahvaljujem se svim svojim prijateljima i prijateljicama koji su uvijek bili uz mene i vjerovali u moj uspjeh, i bez kojih ovo studiranje ne bi bilo tako zabavno.

Posebnu zahvalnost iskazujem cijeloj svojoj obitelji koja me uvijek podržavala i upućivala na pravi put.

Velika HVALA svima!

Sažetak

OBRAZOVANJE RODITELJA, ŠKOLSKI USPJEH I DOBROBIT UČENIKA

Školski uspjeh važan je čimbenik u životu svakoga pojedinca jer o njemu ovisi daljnje školovanje, izbor budućega zanimanja, kvaliteta života, ali i osobno zadovoljstvo i sreća. Iako je školski uspjeh teško definirati, on obuhvaća uspješno savladavanje nastavnoga sadržaja, usvajanje potrebnih vještina i navika te prilagođavanje socijalnoj okolini. Međutim, danas se školski uspjeh najviše pripisuje ocjenama koje su postale imperativ u društvu, zanemarujući pritom učenikove stvarne sposobnosti i vještine. Upravo na osnovu školskog uspjeha učenici stvaraju sliku o sebi, ali i žele biti prihvaćeni u društvu. Brojni istraživači proučavali su razne čimbenike koji utječu na školski uspjeh i izdvojili obitelj kao jedan od najvažnijih. Osim skladnih obiteljskih odnosa, važnim se za školski uspjeh pokazala i obiteljska struktura, kvaliteta partnerskih odnosa obitelji i škole, ali i stupanj obrazovanja roditelja. Mnogobrojna istraživanja pokazala su da obitelj snažno utječe na djetetov uspjeh u školi, mentalni razvoj i zadovoljstvo životom.

Cilj je ovog istraživanja bilo ispitati povezanost obrazovanja roditelja sa školskim uspjehom učenika te njihovim zadovoljstvom životom i razini sreće na kraju razdoblja razredne i predmetne nastave. Istraživanje je provedeno na uzorku 195 učenika četvrtih i osmih razreda, odnosno 93 učenika četvrtih razreda i 102 učenika osmih razreda redovitih osnovnih škola iz grada Siska. Dobiveni rezultati su pokazali da djeca obrazovanih roditelja postižu bolji školski uspjeh neovisno o spolu djeteta. Kada je u pitanju dobrobit, nema razlike u životnome zadovoljstvu obrazovanih i manje obrazovanih roditelja. Rezultati su pokazali i da učenici općenito imaju iznadprosječan školski uspjeh te da su iznadprosječno sretni i zadovoljni svojim životom.

Ključne riječi: čimbenici školskog uspjeha, obrazovanje roditelja, sreća, školski uspjeh, životno zadovoljstvo

Summary

PARENTAL EDUCATION, SCHOOL SUCCESS AND STUDENT WELL-BEING

School success is an important factor in the life of every individual because many aspects of the individual's life depend on it: further education, choice of future occupation, quality of life, even personal satisfaction and happiness. Even though school success is not easy to define, it is important to understand that it includes successfully mastering the materials, acquiring the necessary skills and habits, and adapting to the social environment. Today, however, school success is mostly attributed to grades that have become imperative in society, while neglecting the student's actual abilities and skills. It is on the basis of school success that students create an image of themselves, as well as try to fit into the society. Numerous researchers have studied various factors that affect school success and singled out family as one of the most important. Family structure, the quality of family and school partnerships, and level of parents' educations proved to be important factors of school success as well as a harmonious family relationship. Many studies showed that family has a strong impact on the child's school success, mental development and life satisfaction.

The aim of this research was to examine the connection between parental education and school success of students, and their life satisfaction and level of happiness at the end of lower primary and upper primary school. The research was conducted on a sample of 195 fourth and eighth grade students, that is 93 fourth grade students and 102 eighth grade students from public schools in the city of Sisak. The results showed that children whose parents have a higher level of education achieved better school success regardless of the sex of the child. When it comes to well-being, there is no difference in the life satisfaction of children whose parents have a higher or lower level of education. The results also showed that students' school success is above average in general, as well as their life satisfaction and happiness.

Keywords: factors of school success, parental education, happiness, school success, life satisfaction

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ŠKOLSKI USPJEH.....	1
2.1. Definicija školskog uspjeha.....	1
2.2. Karakteristike školskog uspjeha.....	2
2.3. Važnost školskog uspjeha za učenike	3
3. UZROCI ŠKOLSKOG USPJEHA	4
3.1. Obilježja učenika i školski uspjeh.....	5
3.1.1. Inteligencija	6
3.1.2. Zdravlje.....	6
3.1.3 Radne navike	7
3.1.4. Motivacija.....	7
3.2. Škola i školski uspjeh	8
3.3 Obitelj i školski uspjeh	9
4. OBRAZOVANJE RODITELJA I USPJEH UČENIKA.....	10
4.1. Socioekonomski status roditelja i uspjeh učenika	10
4.2.Obrazovanje roditelja i uspjeh učenika	11
4.2.1. Obrazovanje oca i majke.....	12
4.2.2. Stil roditeljstva.....	13
4.2.3. Angažman roditelja u dječjem odgoju/učenju.....	14
5. POSLJEDICE ŠKOLSKOG (NE)USPJEHA.....	14
6. ŠKOLSKI USPJEH I DOBROBIT UČENIKA.....	15
6.1. Dobrobit.....	15
6. 2. Subjektivna (hedonistička) dobrobit.....	16
6.3. Eudemonistička idobrobit	17
6.4. Školski uspjeh i dobrobit učenika	17
7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA.....	19
7.1. Cilj i problemi istraživanja.....	19
7.2. Hipoteze	19
7.3. Sudionici istraživanja	20
7.4. Instrumenti.....	20
7.5. Postupak.....	20
7.6. Obrada podataka.....	21

8. REZULTATI	22
9. RASPRAVA	29
10. ZAKLJUČAK	31
LITERAURA:	32
PRILOZI:	36
Izjava o izvornosti diplomskog rada	38

1. UVOD

Obrazovanje je sastavni dio ljudskoga života u kojemu čovjek provodi veliki dio svojega djetinjstva i mladenačke dobi. Svjesni važnosti obrazovanja, mnogi istraživači ispitivali su čimbenike koji utječu na školski uspjeh te izdvojili obitelj kao jedan od njih. U brojnim istraživanjima pokazalo se da je obrazovanje roditelja povezano s uspjehom učenika, odnosno da viši obrazovni status roditelja utječe, prije svega, na bolju pripremljenost djece za školu te na kraju i na bolji školski uspjeh. S obzirom na to moguće je pretpostaviti da će obrazovaniji roditelji više ulagati u obrazovanje svoje djece, jer su i sami imali mogućnost iskusiti prednosti višeg obrazovanja, kao što su bolji položaj u društvu, veća primanja, bolji posao i vlastito zadovoljstvo životom. Svatko u životu teži uspjehu u nekome području i doživljava ga na svoj način. Iako su mnogi svjesni da do njega nije lako doći, snažna motivacija, rad, upornost, trud i odricanje mogu dovesti do uspješnog rezultata na koji utječe i poticajna okolina, odnosno obitelj. Školski uspjeh je samo jedno od brojnih područja u kojima se djeca i mladi ostvaruju, postavljaju svoje ciljeve, preispituju svoje mogućnosti, interese i stavove. Najveća podrška koju mogu dobiti je od vlastite obitelji koja ima snažan utjecaj na mogućnost napretka i širenja vlastitoga pogleda na svijet. Iako možda nisu ni svjesni, roditelji snažno utječu na djetetov školski uspjeh još u najranijoj dobi kada dijete najviše uči oponašajući govor roditelja, postupke, ponašanje i radne navike. Navedeno upućuje na to da ako je roditelju stalo do obrazovanja, bit će i djetetu što može dovesti i do boljega školskog uspjeha.

U ovome se radu razmatraju i mnogi drugi čimbenici koji utječu na školski uspjeh učenika, a to su: obilježja učenika (inteligencija, zdravlje, radne navike, motivacija), školsko i obiteljsko okruženje. Navode se i posljedice školskoga neuspjeha te povezanost školskog uspjeha i dobrobiti učenika. Najveći naglasak je na obitelji i obrazovanju roditelja kao jednom od prediktora školskog uspjeha i dobrobiti učenika.

2. ŠKOLSKI USPJEH

2.1. Definicija školskog uspjeha

Jedan od važnih čimbenika u životu svakoga pojedinca je razina stečenoga znanja tijekom školovanja, odnosno školski uspjeh o kojem ovisi daljnje školovanje, izbor budućega zanimanja i cjelokupna kvaliteta života. Iako ne postoji općeprihvaćena definicija, školski uspjeh podrazumijeva prije svega uspješan razvoj osnovnih životnih vještina, savladavanje

školskih sadržaja te prilagođavanje učenika socijalnoj sredini (Beabout, 2006; McCoy i sur., 2005; Zloković, 1998; sve prema Mikas, 2012). Uspjeh u školi možemo definirati i kao „stupanj u kojem su učenici trajno usvojili nastavnim programom propisana znanja, vještine i navike, razvili psihofizičke sposobnosti i formirali moralno spoznavanje, htijenje i djelovanje“ (Enciklopedijski rječnik pedagogije; prema Rečić, 2003, str. 8). No, postoje još i brojne druge definicije školskog uspjeha. Tako se školski uspjeh može opisati kroz vanjsku perspektivu koja se odnosi na školske ocjene i unutarnju perspektivu koja se odnosi na unutarnji doživljaj djece, to jest na subjektivnu procjenu školskog uspjeha (Bašić i Krnčević-Tavra, 2004; prema Buljubašić Kuzmanović i Botić, 2011). Suvremeno razumijevanje i poimanje školskog uspjeha u prvi plan stavlja razvoj osobnosti svakog pojedinca te se znatno razlikuje od tradicionalnog u kojem je veći naglasak bio na kognitivnim sposobnostima pritom zanemarujući socijalizacijsku i odgojnu funkciju škole (Beabout, 2006; Patrikakou i sur., 2005; Previšić, 2007; sve prema Mikas, 2012). Primjer tradicionalnog shvaćanja školskog uspjeha navodi Garbarino (1976) koji školski uspjeh poistovjećuje prije svega sa kognitivnim razvojem i intelektualnim sposobnostima.

Upravo na osnovu školskog uspjeha, dijete usmjerava svoje aktivnosti, pronalazi sebe u društvu, preispituje svoje stavove i vrijednosti te stvara sliku o sebi. „Pedagoško značenje uspjeha je u tome što nastali doživljaj zadovoljstva daje učeniku veći elan za rad, stječe se samopouzdanje, pa tako pospješuje cjelokupan razvoj“ (Rečić, 2003, str. 8). Danas se najčešće školski uspjeh pripisuje ocjenama, zanemarujući pritom učenikova znanja i razvoj njegovoga potencijala. Tako se primjerice, učenika koji je više puta razred završio s odličnim, naziva *odlikašem* ne samo u školskom području, već i puno šire od toga (Čudina-Obradović, 1987; prema Uzelac, 2003). Takvi su učenici često uključeni u brojne aktivnosti i obveze, jer dijete mora biti najbolje i izvan škole što im predstavlja i dodatni stres i napor te nedostatak slobode i igre. S druge strane, dobiti ocjenu vrlo dobar danas je neuspjeh, jer svi teže biti odlikaši neovisno o tome što zapravo stoji iza te ocjene.

2.2. Karakteristike školskog uspjeha

Učitelji svakoga dana provjeravaju i ocjenjuju znanje svojih učenika te tako dobivaju povratnu informaciju o uspjehu učenika što im olakšava i praćenje učenikova napretka, ali i dobivanje povratne informacije o svojem nastavnim radu. Cjelokupni uspjeh učenika u školi procjenjuje se ocjenom iz različitih predmeta te ocjenom vladanja, odnosno učenikovim odnosom prema radu, drugim učenicima, učiteljima i ostalim djelatnicima te prema školskoj imovini. „Ocjena je odraz sposobnosti, motivacije i znanja učenika, ali utječe

i na njegov status u vršnjačkim skupinama, naklonost učitelja, zadovoljstvo roditelja, osobno zadovoljstvo“ (Zrilić, 2005, str. 126). U našem školskom sustavu koristi se skala od pet kategorija: nedovoljan 1, dovoljan 2, dobar 3, vrlo dobar 4 i odličan 5, premda u svim školama te kategorije nisu jednako definirane niti valjane. Tako su brojni istraživači proučavali problematiku školskog ocjenjivanja te došli do zaključka da ocjene nisu valjani pokazatelj znanja niti omogućuju sigurnije predviđanje školskog uspjeha u poslovima za koja se učenici pripremaju školovanjem (Grgin, 1999). Unatoč tome, Schinske i Tanner (2014) ukazuju na to kako učenici, ali i učitelji podliježu velikom stresu takve oznake kao pokazatelja postignuća učenika. Ocjenjivanje je svaka aktivnost kojom se prosuđuje učenikov uspjeh (Kyriacou, 1995; prema Delač Horvatinčić i Kozarić Ciković, 2010). Tako se funkcija školskih ocjena može raščlaniti na više elemenata, a to su: povratne informacije nastavnicima o učenikovom napretku, pedagoške povratne informacije učenicima, motiviranje učenika, evidencija napretka, iskazivanje dosadašnjeg postignuća te procjenu učeničke spremnosti za buduće učitelje (Kyriacou, 1995; prema Delač Horvatinčić i Kozarić Ciković, 2010). Treba uzeti i u obzir i da se školske ocjene temelje uglavnom i na subjektivnoj procjeni učitelja. S obzirom na to da učenici stvaraju sliku o sebi na temelju školskog uspjeha, Gipps i Murphy (1994) navode važnost primjerenih i ispravnih načina ocjenjivanja učeničkog rada, vođenja evidencije i izvještavanje o napretku (Delač Horvatinčić i Kozarić Ciković, 2010). S druge strane, školski uspjeh treba sagledati mnogo šire od postignuća koje dijete ostvari u uskom nastavnom procesu (Mikas, 2012). Tako je Hentig (1997) u obilježja školskog uspjeha svrstao samostalnost, sposobnost na suradnju, hrabrost u donošenju odluka, sposobnost prosuđivanja, spremnost za preuzimanje odgovornosti i ostalo (Mikas, 2012).

2.3. Važnost školskog uspjeha za učenike

Učenici u osnovnoj školi usmjereni su na postizanje što boljeg uspjeha radi mogućnosti upisa u određene srednje škole te nastavak školovanja na fakultetima. Upravo na osnovu školskog uspjeha, dijete usmjerava svoje aktivnosti, pronalazi sebe u društvu, preispituje svoje stavove i vrijednosti te stvara sliku o sebi. „Iako je uspjeh varijabilna kategorija, povezana s proklamiranim vrijednostima u određenom društvu, uspjeh se skoro uvijek određuje i potrebnim, odnosno poželjnim“ (Vrcelj, Kušić i Cikač, 2017, str. 8). Wentzel (1991) tvrdi da su djeca boljeg školskog uspjeha prihvaćenija među vršnjacima, a loš školski uspjeh vodi do neprihvatanja u društvu (Kuterovac Jagodić, Keresteš i Brković, 2013). Tako je u razredima često prisutno i natjecanje među učenicima što na neki način može i dodatno motivirati uspješne učenike, ali i smanjiti još više motivaciju manje uspješnih

učenika. Treba i istaknuti da nije jednak pristup i shvaćanje školskog uspjeha kod djece u osnovnoj školi koja je obvezna i kod djece u srednjoj školi (Vrcelj i sur., 2017). Budući da je srednja škola selektivna očekivano je i da ona postavlja čvršće ciljeve, dok je osnovna škola tako oblikovana da svi mogu postići opći uspjeh i završiti je. Upravo je radi mogućnosti zapošljavanja i nastavka školovanja na studijima interes za uspjehom u srednjoj školi puno veći. Štubelj (2006) smatra da nije važno učenicima dati samo znanje već ih odgojiti u sretne i društveno korisne mlade ljude (Vrcelj i sur., 2017). Međutim, danas je sve više prisutan trend u društvu koji nalaže da svi moraju biti odlikaši te upisati najbolju školu, jer su ocjene imperativ. Takva brojna nerealna očekivanja tjeraju učenike i da ponekad idu preko svojih granica kako bi zadovoljili sve te potrebe društva i imali što bolji školski uspjeh, a neki od njih zbog pritiska i odustaju. Ponekad i roditelji vrše pritisak na dijete te tako svojim neodgovarajućim roditeljskim stilom nesvjesno štete djetetu. Radi toga dijete postaje anksiozno te se javlja strah od neuspjeha, često izbjegava školske obveze te mu nedostaje samopouzdanja. Unatoč tome, u pedagogiji se javlja pristup „pedagogija uspjeha za sve“ koja se odnosi na „sposobnost društva da osigura učenicima stjecanje relevantnih kompetencija na svim razinama obrazovana“ (Vrcelj i sur., 2017, str. 9). Time se učenicima želi poslati poruka da su svi sposobni i da svi trebaju završiti školu uz uvjet da sudjeluju u svim ili planiranim aktivnostima (Ilenić, 2010; prema Vrcelj i sur., 2017).

3. UZROCI ŠKOLSKOG USPJEHA

Brojna istraživanja pokazuju kako su uzroci školskog uspjeha mnogobrojni i međusobno povezani, a njihovo djelovanje razlikuje se prema intenzitetu i dinamici (Vrcelj i sur., 2017). Tako su brojni istraživači pokušali ispitati razne čimbenike školskog uspjeha i grupirati ih u nekoliko kategorija. Najjednostavnije ih je svrstati u školske, osobne, obiteljske i one iz šire socijalne okoline (Kuterovac Jagodić i sur., 2013). Rečić (2003) pak navodi neke osnovne čimbenike koji utječu na školski uspjeh, a to su biološki faktori (endokrini i živčani sustav, tjelesna konstitucija), osobine učenika (IQ, metode učenja, motivacija radne navike, zdravstveno stanje itd.) te socijalni faktori (obitelj, škola, društvo, literatura, mediji). Slično navode i Vulić-Prtorić i Lončarević (2016) koji uz pedagoške čimbenike poput stila učenja, podučavanja, razredne klime itd. navode i brojne psihološke čimbenike kao što su motivacija, samoefikasnost, stavovi, ličnost i tako dalje (Vrcelj i sur., 2017). U spoznajama koje se temelje na istraživanjima u obrazovnim sustavima koji se znatno razlikuju od hrvatskoga osnovnoškolskoga sustava može se pretpostaviti da najvažniju ulogu imaju obilježja učenika

iza kojih slijedi obiteljska i socijalna okolina iz koje učenik dolazi te utjecaj obilježja učitelja i škole (Babarović, Burušić i Šakić, 2009). Tako su se najvažnijim prediktorima školskog uspjeha učenika pokazale intelektualne sposobnosti koje objašnjavaju 25 – 50 % individualnih razlika u školskom uspjehu (Edwards i Tyler, 1965; Jensen, 1980; Neisser i sur., 1996; Shinn, 1954; Wellman, 1957; Wolking, 1955; sve prema Babarović i sur., 2009). Jansen (1980) tvrdi da najveći postotak varijance školskog uspjeha objašnjavaju kognitivne sposobnosti (između 25 i 50 %) i varijabla spola, pri čemu djevojčice postižu u prosjeku bolji školski uspjeh od dječaka (Kuterovac Jagodić i sur., 2013). Na temelju brojnih rezultata i studija, Hattie (2009; 2012; 2015) je sintetizirao čak 195 čimbenika koji utječu na školski uspjeh, a moguće ih je grupirati u šest kategorija: 1) učenik; 2) obitelj; 3) škola; 4) nastavnik; 5) kurikulum; 6) pristup učenju i poučavanju (Vrcelj i sur., 2017). Prema Babarović i suradnicima (2009) treba razlikovati dobar, bitan prediktor te značajan prediktor koji nema veliku prediktivnu snagu. Dobrim prediktorom se tako mogu smatrati samo neka obilježja učenika poput obrazovne razine oca i majke te spol učenika pri predikciji uspjeha iz hrvatskog i engleskoga jezika, dok su ostala obilježja samo blago povezana s uspjehom (Babarović i sur., 2009).

Sve navedeno upućuje na to da brojni istraživači proučavaju niz čimbenika na temelju kojih se može predvidjeti školski uspjeh. Međutim, svako od tih istraživanja daje i različite rezultate jer se ona razlikuju po orijentaciji, predmetu mjerenja ili metodologiji istraživanja. Tako primjerice, neki istraživači školski uspjeh mjere na temelju općeg uspjeha, dok neki samo na temelju ocjena iz dva ili više predmeta. Treba uzeti i u obzir da se naš obrazovni sustav i način ocjenjivanja znatno razlikuju od drugih zemalja pa školski uspjeh nije moguće definirati tako da vrijedi za sve jednako. Ono što je svima zajedničko je da iza školskog uspjeha stoji niz čimbenika koji u većoj ili manjoj mjeri utječu na njega, a jedan od najznačajnijih je obitelj.

3.1. Obilježja učenika i školski uspjeh

Unatoč svim činiteljima koji utječu na djetetov školski uspjeh i međusobno su povezani, najvažniji utjecaj je onaj koji polazi od samoga djeteta. Tako se spolom, općim intelektualnim sposobnostima i osobinama može objasniti do 40 % razlika u postignućima učenika (Babarović i sur., 2009). Rečić (2003) u svojoj knjizi *Obitelj i školski uspjeh učenika* izdvaja najvažnije psihofizičke osobine učenika, a to su: inteligencija, zdravlje učenika i radne navike. Osim navedenih obilježja učenika, na školski uspjeh ima utjecaj i motivacija učenika koja mu pomaže da postigne određeni cilj, ali i da stvara pozitivnu sliku o sebi.

3.1.1. Inteligencija

Inteligencija je obično shvaćena kao „mentalna sposobnost“ i obuhvaća široki spektar znanja, vještina i sposobnosti koje je u najboljem slučaju teško izmjeriti i definirati te njezin visoki stupanj ne jamči uvijek i uspjeh u životu (Service, 2011). Međutim, Laidra, Pullman i Allik (2007; prema Krapić i Kuljanić, 2017) navode da se upravo inteligencija pokazala najboljim samostalnim prediktorom školskog uspjeha. Njezino testiranje započelo je još u drugoj polovici 19. stoljeća kada je psiholog Alfred Binet osmislio test inteligencije koji se provodio u školama kako bi otkrio učenike s poteškoćama u učenju. „Pri polasku u školu dijete bi moralo posjedovati intelektualnu zrelost kojoj pripada dječja usmjerenost prema realističkom shvaćanju, sposobnost zaključivanja, uzročnog mišljenja, analiziranja i sintetiziranja, sposobnost asimiliranja i sintetiziranja, sposobnost asimiliranja školskog gradiva i kasnijeg reproduciranja“ (Rečić, 2003, str. 14). U ranim istraživanjima, Edward i Tyler (1965); Shinn (1954); Wellman (1957) i Wolking (1955) navode da se čak do 50 % individualnih razlika u školskom uspjehu može objasniti intelektualnim sposobnostima učenika (sve prema Babarović i sur., 2009). Rezultati novijih istraživanja ukazuju na to da je korelacija školskog uspjeha izražena školskim ocjenama i opće inteligencije ipak nešto niža (Babarović i sur., 2009). Inteligentnija djeca su radoznala, imaju bogatiji vokabular, maštovita su i uspješnija u učenju te kasnije izrastaju u pouzdane, samostalne i ambiciozne ljude koji manje doživljavaju neuspjeh i zadovoljniji su svojim životom. Upravo o djetetovoj inteligenciji ovisi hoće li ono upisati školu prema redovnome programu ili neće.

3.1.2. Zdravlje

Zdravstvene poteškoće utječu na djetetov školski uspjeh, pogotovo kod djece mlađe dobi koja su emotivno osjetljiva. Kao posljedica, javlja se umor, razdražljivost, izostajanje s nastave, ali i brojne osjećajne reakcije poput tuge, brige, apatije, straha ili depresije. Prema Rečiću (2013) sve bolesti školske djece mogu se podijeliti na nezarazne bolesti, zarazne bolesti, ozljede i nesreće i bolesti psihičkog zdravlja. Bez obzira o kakvoj je bolesti riječ, sva djeca imaju pravo na mogućnost sudjelovanja u odgojno-obrazovnom procesu, ali i na potpuno razumijevanje okoline. Učitelj bi trebao kontaktirati dijete dok je u bolnici kako bi ono osjećalo zadovoljstvo, ali i posjetiti ga i razgovarati s liječnikom (Rečić, 2003). Poželjno je da škola i učitelj pomažu bolesnome djetetu i roditeljima kako bi lakše svladali nastavni sadržaj i stekli bolju prilagodbu.

3.1.3 Radne navike

Kao treću psihofizičku osobinu povezanu sa školskim uspjehom, Rečić (2003) navodi radne navike učenika. Vrlo je važno da dijete od najranije dobi stvara radne navike koje kasnije razvijaju i pozitivan odnos prema učenju, ali i dužnosti i odgovornosti prema obitelji, školi i društvenoj zajednici. Kako bi dijete stvorilo radne navike, potrebna je potpora i ohrabrivanje roditelja i učitelja. S druge strane, djeca koja nemaju potporu i koja su često kritizirana mogu doživjeti i školski neuspjeh jer nisu u mogućnosti steći radne navike i stvoriti ljubav prema radu. Unatoč tome, utvrđene su i značajne spolne razlike u školskom postignuću koje ukazuju na to da djevojčice imaju bolji školski uspjeh od dječaka u većini predmeta (Epstein, Elwood, Hey i Maw, 1988; Steinmayr i Spinath, 2008; Wong, Lam i Ho, 2002; sve prema Babarović i sur., 2009). Navedeno se može objasniti boljom prilagodbom djevojčica u školskom sustavu (Gipps, 1996), odnosno češćim disciplinskim problemima dječaka te neredovitim obavljanjem školskih obveza (Mac an Ghail, 1944; prema Barbarović i sur., 2009). Dječaci postižu bolje rezultate na numeričkim testovima, dok su djevojčice uspješnije u verbalnim zadacima (Babarović i sur., 2009; Halpern, Fennema i Lamon, 1990; prema Babarović, Burušić i Šakić., 2010). Smatra se da se ovakvi nalazi dobivaju zato što su u istraživanjima mjere postignuća najčešće školske ocjene, koje se u određenoj mjeri temelje i na subjektivnoj procjeni učitelja, koja pak ovisi i o ponašanju učenika pa time pogoduje djevojčicama.

3.1.4. Motivacija

Motivacija je neizostavan element uspjeha u školi (Stenberg, 2000; prema Altun i Yazici, 2014). Bez motivacije nema ni kvalitetnog odgojno-obrazovnog rada pa je lako zaključiti da motivacija puno više utječe na školski uspjeh od samih sposobnosti učenika. Postoje mnogi čimbenici koji utječu na motivaciju učenja, a najvažnije je da se učenici usredotoče na određeni cilj koji su pred sebe postavili (Altun i Yazici, 2014). Visokomotiviranu djecu je lako prepoznati, ona su entuzijastična, zainteresirana, uključena, znatiželjna, vole ostajati dugo u školi i uživaju u učenju (Skinner i Belmont, 1993). Pred roditeljima i učiteljima je često veliki izazov kako motivirati dijete na rad, posebno na početku nove školske godine kada se vraćaju nakon dugih praznika. „Motivi igraju najvažniju ulogu u ponašanju tijekom učenja bez obzira je li to ponašanje rezultat napora usmjeravanja od strane pedagoga, učitelja ili nekog drugog“ (Zloković, 1998, str. 95). Dijete u školu dolazi radozljivo i motivirano za učenje, no često se događa da gube tu sposobnost zbog čega postižu i slabiji školski uspjeh. Upravo radi toga učenje treba biti korisno i ugodno kako bi učenici

razvili trajnu motivaciju za rad i postizanje što boljeg uspjeha. Zato djecu treba poticati na rad i dopustiti da se samostalno izražavaju i da nemaju strah od pogrešnih odgovora i izražavanja vlastitih stavova. S obzirom na to, važno je da je nastavni proces usmjeren na ostvarivanje djetetovih kompetencija i da uvažava individualne stilove učenja za razliku od tradicionalne škole kojoj se često pripisivao manjak motivacije učenika, jer je učitelj bio u prvome planu. Tako je motivacija ključan element pozitivnih školskih postignuća učenika.

3.2. Škola i školski uspjeh

Osnovna škola je obvezna i općeobrazovna za svu djecu što znači da svi učenici trebaju završiti osnovnoškolsko obrazovanje i postići određeni uspjeh u skladu sa svojim mogućnostima. „Zadaća je škole osigurati školsku klimu i okruženje u kojem će učitelji moći nesmetano poučavati, a učenici učiti“ (Bedeniković Lež, 2009, str. 332). Pod odgojem u školi suvremeni pedagozi sve više podrazumijevaju „namjerni i planski utjecaj na razvoj učenikove osobnosti pod usmjeravajućom i koordinirajućom ulogom učitelja i neusporedivo većoj aktivnosti učenika u ostvarivanju odgojnih ciljeva i zadataka“ (Rečić, 2013, str. 24). Škola jednako treba biti usmjerena na odgojnu i obrazovnu funkciju te kao takva pružiti određena znanja, umijeća, navike te razvijati tjelesne i duhovne sposobnosti (Bedeniković Lež, 2009). Brojna istraživanja pokušala su ispitati koliko obilježja škole utječu na sam uspjeh učenika. Tako Marzano (2000) ističe da je samostalni utjecaj škole i nastavnog procesa na uspjeh učenika malen, ali je značajan, dok Coleman i suradnici (1966; prema Babarović i sur., 2010) tvrde da škola ima minimalan utjecaj ako se kontroliraju svi ostali okolinski čimbenici i osobine učenika. Marzano (2000) tako navodi pet osnovnih osobina škola i učitelja koje se pojavljuju kao prediktori školskog uspjeha, a to su: sustavno prenošenje relevantnog nastavnog sadržaja, učinkovito praćenje rezultata učenika, postavljena visoka očekivanja od učenika, red i radna atmosfera te sposobno i kooperativno rukovodstvo (Babarović i sur., 2010). Nadalje, osim školskog okruženja i uspjeha učenika, brojna istraživanja bavila su se i obilježjima učenika, škole i ravnatelja. Tako promatrajući kompetencije učitelja, postoji pozitivna povezanost uspjeha učenika s učiteljevim poznavanjem nastavnog sadržaja (Wilson i sur., 2001), njegovom pedagoškom osposobljenošću (Evertson i sur., 1985), profesionalnim iskustvom i duljinom radnog staža (Greenwald i sur., 1996; Rivkin i sur., 2005; sve prema Babarović i sur., 2009). Međutim, mladi učitelji početnici s višim stupnjem obrazovanja mogu nadoknaditi svoje neiskustvo i tako postati jednako uspješni kao i učitelji s puno više godina iskustva (Andrew i Schwab, 1995; prema Babarović i sur., 2009). Nadalje, kada se proučavaju obilježja škole, utvrđeno je da su manje osnovne škole uspješnije od većih škola (Lee i Loeb,

2000), odnosno da puno bolji uspjeh pokazuju učenici u školama u kojima je manji broj učenika po jednom učitelju (Sutton i Soderstrom, 2001; prema Babarović i sur., 2009).

3.3 Obitelj i školski uspjeh

Mnoga istraživanja ukazuju na to da obitelj ima značajnu ulogu u djetetovom školskom uspjehu (Dmitrović, 1989). Obiteljski odnosi, ljubav, sigurnost i povjerenje itekako utječu na djetetov mentalni razvoj i zadovoljstvo životom. Njezina temeljna uloga je odgoj djece te kao takva postavlja temelje emocionalnog, socijalnog i moralnog razvoja ličnosti. Anketirajući odlične učenike, francuski novinar Philippe Diole pokušao je otkriti ključ uspjeha u učenju te je tako velika većina ispitanika odgovorila da se on nalazi u dobroj atmosferi koja vlada u njihovom domu (Dmitrović, 1989). „U demokratskoj obitelji, zasnovanoj na roditeljskoj ljubavi, djeca stječu prva znanja, vještine, navike, stvaraju se osnove za uključivanje djeteta u složene društvene odnose te uviđanje, shvaćanje i prihvaćanje normi društvenog ponašanja“ (Rečić, 2003). Dijete tako oponašajući roditelje uči i vježba socijalne navike koje će i kasnije primijeniti u životu. Upravo je razdoblje osnovnoškolskog obrazovanja odlučujuće u razvoju ličnosti djeteta, jer tada obitelj treba pratiti sve promjene koje se događaju kako bi se uključili u proces intelektualnog i duhovnog razvoja djeteta (Dmitrović, 1989). U završnim razredima osnovne škole, obitelj ima važnu ulogu kako bi pomogla djetetu prebroditi sve krize koje se javljaju u doba puberteta i utječu na njegove nagle psihofizičke promjene. „Jedan od važnijih ciljeva obiteljskog odgoja jest pomoć i ohrabrivanje djeteta u razvoju vlastitih potencijala za učenje“ (Zloković, 1998, str. 104). Kako bi takva obitelj ispunjavala društvenu ulogu, Rečić (2013) navodi kako obitelj treba ispunjavati i određene uvjete, a to su: skladni obiteljski odnosi, socijalne i pedagoške kvalitete, dobre ekonomske prilike te organizaciju života u obitelji. „Obitelj postavlja temelje emocionalnoga, socijalnog i moralnog razvoja osobnosti i stava, temelje za uključivanje djeteta u složene društvene odnose te njihovo razumijevanje i prihvaćanje društvenog ponašanja“ (Škutor, 2014, str. 332).

Važnom se pokazala i obiteljska struktura u kojoj učenici iz jednoroditeljskih i razvedenih obitelji imaju u prosjeku slabiji školski uspjeh (Amato i Keith, 1991; Reifman i sur., 2001; prema Babarović i sur. 2009). Razlog tome može se pripisati nižem socioekonomskom statusu obitelji, ali i manjoj uključenosti roditelja u obrazovanje djeteta.

Kvaliteta partnerskih odnosa škole i obitelji ima itekako veliki značaj za djetetov uspjeh u školi (Škutor, 2014). Strugar (1995) suradnju obitelji i škole definira kao zajedničku aktivnost roditelja, nastavnika i učenika u ostvarivanju odgojno-obrazovnih zadaća (Škutor,

2014). Takva suradnja bitan je čimbenik za djetetovo funkcioniranje, ali je i učiteljima jedan od pokazatelja o ponašanju roditelja prema svojoj djeci (Zloković, 2000; prema Zrilić 2005). Snažna i dobra veza između roditelja, djece i učitelja omogućava disciplinu i povjerenje djeteta što omogućava napredak u učenju (Schmitt i Kleine, 2010). „Zajednička je briga roditelja i škole uspjeh učenika u učenju i razvijanju radnih navika“ (Dmitrović, 1989, str. 43). Prema tome, dužnost je roditelja nadzirati rad djeteta te razvijati upornost kod djeteta kako bi prevladalo svaku prepreku bez teškoća.

4. OBRAZOVANJE RODITELJA I USPJEH UČENIKA

4.1. Socioekonomski status roditelja i uspjeh učenika

Socioekonomski status pojedinca utječe na sva područja života, uključujući i obrazovanje. „Najšire shvaćeno, to je položaj koji zauzima neki pojedinac, ili obitelj, na nekoj društvenoj ljestvici“ (Čudina-Obradović i Obradović, 1998, str 28).

Istraživanja pokazuju da su različite dimenzije socioekonomskog statusa učenika bolji prediktori obrazovnog postignuća od raznih karakteristika škola (Arnett, 2004; Heyneman, 1976; Rumberger i Palardy, 2005; sve prema Gregurović i Kuti, 2010). Istraživanje o važnosti socijalne klase prvi puta je provedeno 1930-ih godina kada su istraživači (W. Warner Lloyd i dr.) intervjuirali stanovništvo Newburyporta i Massachusettsa o tome kako provode svoje slobodno vrijeme te su na osnovu tog istraživanja sociolozi utvrdili klasifikacijski sustav socijalnog statusa koji je nazvan socioekonomski status (SES) koji uključuje gotovo svaku osobu te se ispitivao u odnosu na roditeljske stilove, stavove prema kazni, neovisnosti, uspjehu učenika i tako dalje (Zloković, 1998).

Postoje razne studije o utjecaju socioekonomskog statusa na uspjeh učenika. Socioekonomski status (SES) najčešće je korištena kontekstna varijabla u istraživanjima obrazovanja (Sirin, 2005). Tako podaci nekih istraživanja pokazuju da je niži socioekonomski status roditelja povezan sa neuspjehom djeteta u školi. S druge strane, veliki broj studija pokazuje da je u ranijem djetinjstvu ipak važnija društvena sredina nego socioekonomski status roditelja (Zloković, 1998). To znači da djeca nižega socioekonomskog statusa također mogu imati visoka postignuća ako ih se potiče na razne aktivnosti koje uključuju čitanje knjiga, razmišljanje i rješavanje problema. Tijekom istraživanja povezanosti obrazovnih postignuća roditelja i njihove djece dosadašnja psihološka, sociološka i ekonomska istraživanja na prvo su mjesto stavljala upravo socioekonomski status obitelji (Babarović i sur., 2010). Tijekom razmatranja, autori uzimaju samo neke varijable koje predstavljaju

socioekonomski status, a to su: plaća ili dohodak jednog ili oba supružnika, njihovo zanimanje i stupanj obrazovanja (Čudina-Obradović i Obradović, 1998). U ovome je radu najveći naglasak upravo na obrazovanju roditelja.

4.2. Obrazovanje roditelja i uspjeh učenika

Obrazovanje se najčešće shvaća formalno, odnosno kao postignut stupanj obrazovanja, primjerice srednja ili visoka stručna sprema ili kao broj godina školovanja (Čudina-Obradović i Obradović, 1998). Još od malih nogu roditelji, odgajatelji i učitelji uče djecu i naglašavaju važnost obrazovanja kako bi jednoga dana pronašli svoje mjesto u društvu i učinili svijet boljim. Obrazovanje je temelj svih društvenih aktivnosti i traje tijekom cijeloga života, a polazi prvo od obitelji. „Od rođenja nadalje obitelj, a ne škola, osigurava prva edukacijska iskustva djeteta, premda većina poučavanja koju svjesno poduzimaju roditelji nije toliko efikasno kao ono što se događa podsvjesno“ (Zloković, 1998, str. 103). Obrazovanje roditelja može djelovati na kognitivne i socioemocionalne sposobnosti djeteta preko određenih oblika roditeljskoga ponašanja, a to su: roditeljska kognitivna stimulacija, roditeljski stil i neposredni roditeljski angažman u odgoju djece (Čudina-Obradović i Obradović, 1998).

Iako ranija istraživanja naglašavaju važnost same škole i isključivo njoj pripisuju neuspjeh, u kasnijim fazama istraživanja ipak se razmatralo više obilježja od same škole, poput obilježja učenika, njihove obiteljske i šire socijalne okoline te tako rano napuštanje školovanja postaje ne samo školski, već i društveni problem (Burušić, Babarović i Marković, 2010). Utvrđeno je da postoji statistički značajna razlika između školske sprema roditelja i školskog uspjeha učenika (Rečić, 2003). Brojni drugi istraživači (Fontane, 1996; Grisemer, Kirby i Williamson, 1994; Haveman i Wolfe, 1995; Okantey, 2008; Padberg, 1991; Smith, Brooks-Gunn i Klebanov, 1997; Seefeldt, Denton, Galper i Younoszai, 1999; sve prema Glawala i Ali, 2016) također navode da stupanj obrazovanja roditelja pozitivno utječe na školski uspjeh djece i da je kao takav važan njegov prediktor. Unatoč tome, vjeruje se da upravo obrazovna razina roditelja može biti glavni izvor utjecaja koje određuju školski uspjeh (Plomin, Defies i McClean, 1990; prema Glawala i Ali, 2016). Međutim, treba uzeti u obzir da je obrazovanje u uskoj vezi sa socioekonomskim statusom i moći pa ga je teško promatrati kao izoliranu dimenziju, iako postoje obiteljske varijable koje su pod znatno većim utjecajem obrazovanja od ostalih dimenzija socioekonomskog statusa (Čudina-Obradović i Obradović, 1998). Tako obrazovaniji roditelji mogu donositi i neke konstruktivne odluke, primjerice koliki će prihod uložiti u obrazovanje svoje djece, ali i koliko će vremena provesti s njima (Haveman i Wolfe, 1995; prema Glawala i Ali, 2016). Osim toga, rano prekidanje školovanja,

odnosno niži obrazovni status povezan je s nižim socioekonomskim statusom, slabijim položajem u društvu, većim stresom u životu kao i manjom uključenosti učenika u obrazovanje (Rosenthal, 1998; prema Burušić i sur., 2010). Oni roditelji koji dulje ostaju u sustavu obrazovanja mogu očekivati da će i njihova djeca postizati bolji školski uspjeh, odnosno slabiji školski uspjeh, ako su roditelji ranije napustili obrazovanje (Burušić i sur. 2010).

Prema Čudini-Obradović i Obradović (1998) djeca roditelja višeg obrazovnog statusa u prosjeku su pokazala manji stupanj socijalne i emocionalne neadaptiranosti, nediscipliniranoga ponašanja u školi, neprihvatljivoga ponašanja i različitih oblika delinkvencije. Brojni istraživači u svojim istraživanjima naglašavaju važnost obrazovanja roditelja na školski uspjeh djece i njihovu dobrobit. Tako su DeBaryshe, Patterson i Capaldi (1993) došli do zaključka da je niže obrazovanje povezano s nedisciplinom djeteta te njegovim asocijalnim ponašanjem, posebno u šestom razredu osnovne škole (Zloković, 1998). U brojnim se istraživanjima također pokazalo da je „viši obrazovni status roditelja povezan s boljom pripremljenošću djece za školu, većom razvijenošću predčitalačkih i čitalačkih vještina, većom uspješnošću u različitim predmetima (osobito u matematici), većom sposobnošću rješavanja testova i uporabe egzekutivnih mentalnih funkcija“ (Čudina-Obradović i Obradović, 1998, str. 30).

4.2.1. Obrazovanje oca i majke

Osim svega navedenoga utvrđene su i razlike u postignuću djece ovisno o obrazovanju oca, odnosno obrazovanju majke (Behrman, 1997; prema Burušić i sur., 2010). Tako Behrman i Rosenzweig (2002) i Summers (1982) smatraju da je „put za razvoj nekoga društva ulaganje u obrazovanje žena“, odnosno da je ljudski kapital majke izravnije povezan s obrazovnim postignućem djeteta nego što je ljudski kapital oca (Haveman i Wolfe, 1955; prema Burušić i sur., 2010). Slično navodi i Milne (1989) da je majčina obrazovna razina puno jači prediktor školskoga postignuća od obrazovne razine oca (Glawala i Ali, 2016). „Obrazovanje bračnih partnera, osobito žena, moglo bi imati značajan utjecaj na stavove prema roditeljstvu, fertilitetno i pronatalitetno ponašanje bračnih partnera“ (Čudina-Obradović i Obradović, 1998, str. 30). Tako će se žene s višim stupnjem obrazovanja različito ponašati od žena koje su postigle niži stupanj obrazovanja, jer su one više usmjerene na karijeru, brak i obitelj nego žene s nižim stupnjem obrazovanja. Uz navedeno, stupanj socijalizacije je također različit kod roditelja različitoga stupnja obrazovanja što utječe na djetetov školski uspjeh (Badian, 1988; Bowey, 1955; Chall i Jacobs, 1983; Freeman i Farina,

1994; Goottfried, 1984; Koren, 1984; Luster i McAdoo, 1966; Ninio, 1990; Raz i Bryant, 1990; Smith i Dixon, 1995; Walker i sur., 1994; White, 1982; sve prema Čudina Obradović i Obradović, 1998).

4.2.2. *Stil roditeljstva*

Obiteljska socijalna struktura snažno utječe na djetetov razvoj te njegovo svakodnevno funkcioniranje. Dobar i uravnotežen odnos roditelja i njihove djece utječe na djetetovo fizičko i psihičko zdravlje. Važno je da roditelji znaju kvalitetno komunicirati s djetetom te rješavati probleme i sukobe na miran i prijateljski način, a izbjegavati nasilje i nestrpljenje. Upravo je za školski uspjeh važna uključenost oba roditelja, odnosno stil roditeljstva koji se može opisati kao skup ili sustav ponašanja koja opisuju brojne interakcije roditelja i djeteta u raznim situacijama (Zahedani, Rezaee, Yazdani, Bagheri i Nabeiei, 2016).

Vazquez-Nuttal i L. R. Nuttal (1976; prema Zrilić, 2005) proveli su istraživanje na uzorku adolescenata koje pokazuje da su roditeljski stil i akademsko postignuće međusobno korelirani, odnosno da djeca čiji roditelji provode disciplinu na njima bez neprijateljskog raspoloženja, postižu i bolji školski uspjeh). Lacković-Grgin (1974, 1977, 1982) navodi da je roditeljski stil najizrazitije povezan s roditeljskim obrazovanjem (Čudina-Obradović i Obradović, 1988). Teškoće i problematičnost učenikova ponašanja proizlaze često iz nesređenih obiteljskih odnosa, kao i slabe i neprimjerene komunikacije unutar obitelji. Tako su Galambos, Barker i Almedia (2003; prema Zrilić, 2005) definirali tri dimenzije roditeljskoga ponašanja, a to su: visoka tolerancija roditelja i popustljivost, stroga kontrola bez ljubavi i stvaranje negativnog ozračja s osjećajem krivnje kod djece te nadzor nad ponašanjem i podrška roditelja. Autokratski i nedosljedni roditeljski stil povezan je s nižim, a autoritativni roditeljski stil povezan je s višim obrazovnim statusom roditelja (Maccoby, 1992; prema Čudina-Obradović i Obradović, 1988). „Suočeni s neuspjehom roditelji autoritarnog stila odgoja kažnjavanjem uvjeravaju djecu da je dobro obrazovanje imperativ za budući život i mjesto u društvu“ (Zrilić, 2005, str. 128). Upravo radi takvoga pristupa dijete se često osjeća odbačeno, neprihvaćeno, gubi volju za školskim postignućem te ima manjak samopouzdanja. Takva djeca često su izložena stresu što može negativno utjecati na njegovo svakodnevno funkcioniranje u školi, obitelji i među vršnjacima. S druge strane, djeca iz obitelji demokratskog roditeljskog stila socijalno su poželjnija, zrelija i imaju bolji školski uspjeh (Lacković-Grgin, 1982; prema Zrilić, 2005).

4.2.3. *Angažman roditelja u dječjem odgoju/učenju*

Iako učitelji imaju glavnu ulogu u ostvarivanju niza odgojno-obrazovnih ciljeva, važno je sudjelovanje roditelja ne samo kao partnera sa školom, već kao savjetnika i podrške svojem djetetu. To znači da trebaju komunicirati stalno s učiteljima, pomagati djetetu u domaćim zadaćama, družiti se s njima i razgovarati o školi. Nažalost, ima i roditelja koji su poprilično pasivni i nisu izravno uključeni u obrazovanje svojega djeteta. Za očekivati je da će djeca takvih roditelja biti i manje motivirana te neće pridavati veliku pozornost ostvarivanju što boljšega školskog uspjeha.

Schneider i Coleman (1993) navode oblike ponašanja u kojima su visokoobrazovni roditelji aktivno utječu na djetetov školski uspjeh, a to su: roditeljske socijalne integracije sa školom ili širom zajednicom, roditeljsko osobno zanimanje za sadržaje i oblike djetetovog školskog napretka i neposredno sudjelovanje u djetetovom učenju ili stvaranju prilika za učenje (Grolnick i Slovianeczek, 1994; prema Čudina-Obradović i Obradović, 1998). Henderlson i Berl (1994) navode kako najjači prediktor školskog uspjeha nije socijalni status, već u kojoj je mjeri obitelj u stanju stvoriti poticajno kućno okruženje za učenje, postaviti realna očekivanja i uključiti se u školsku zajednicu svoje djece (Sapungan, 2014).

S obzirom na navedeno, moguće je pretpostaviti da obrazovaniji roditelji više ulažu u obrazovanje svoje djece, jer su i sami imali mogućnost iskusiti prednosti višeg obrazovanja, kao što je bolji položaj u društvu, veća primanja, bolji posao i vlastito zadovoljstvo životom. Osim toga, obrazovaniji roditelji postavljaju i veće zahtjeve pred djecom te bolje i brže uočavaju pogreške kod djece radi čega su i djeca snažnije motivirana za postizanje što boljšega školskog uspjeha.

5. POSLJEDICE ŠKOLSKOG (NE)USPJEHA

Školski neuspjeh zabrinjavajuća je pojava kako za samog učenika, tako i za društvo u cjelini jer učenici stvaraju negativnu sliku o sebi, imaju manjak samopouzdanja i motivacije te tako stvaraju negativan stav prema školi i obrazovanju koje na kraju posve i napuštaju. „Za društvo školski neuspjeh znači nepotrebno rasipanje materijalne i duhovne energije i gubitak ljudskih potencijala“ (Zloković, 1998, str. 15).

Škola pred dijete postavlja neke temeljne zahtjeve, a školski uspjeh se temelji na ispitivanju i ocjenjivanju učenikova znanja (Bilać, S., 2008). Školski neuspjeh se tako često pripisuje u vidu negativne ocjene radi koje učenici često nisu dovoljno motivirani za rad te postaju emocionalno osjetljivi i anksiozni. Uz to, većina roditelja optužuje takvo dijete za

lijenost te ga dodatno tjelesno, psihički ili fizički zlostavljaju. Iako se svatko na drugačiji način nosi s lošom ocjenom, najčešće izaziva stres i ljutnju kako kod učenika, tako i kod roditelja. Upravo pristup i reakcije roditelja najviše utječu na učenika i kako će se ono odnositi prema daljnjim školskim obvezama. Negativan stav i osjećaj bespomoćnosti može uzrokovati agresivnom i neprihvatljivome ponašanju kao načinu dokazivanja svoje osobnosti. Kao posljedica školskoga neuspjeha javlja se i strah od škole radi kojega se učenik povlači od svoje vršnjačke grupe, izostaje s nastave te je često popraćen raznim tjelesnim simptomima. Isto tako, visoke stope školskoga neuspjeha popraćene su i ponavljanjem razreda koje je postalo karakteristično za mnoge sustave osnovnih škola, čak i u zemljama u razvoju (Kamal i Bener, 2009). Međutim, iako se po negativnoj ocjeni najprije identificira neuspjeh, ona nije jedini indikator već je posljedica više različitih utjecaja, primjerice psiholoških, bioloških, socioloških i slično (Zloković, 1998). „Neuspješan je učenik onaj čija su postignuća ispod njegovih sposobnosti iako ima pozitivnu ocjenu“ (Zloković, 1998, str. 16). U tu kategoriju mogu se svrstati brojni nadareni učenici koji nemaju dovoljnu motivaciju za rad, jer im je dosadno u školi ili oni učenici koji su preopterećeni različitim aktivnostima izvan škole pa ne posvećuju dovoljno pažnje učenju i radu vezano za školu. Unatoč tome, „obrazovanje treba usmjeriti k cjelovitu razvoju dječje osobnosti, nadarenosti, razvoju psihičkih i tjelesnih sposobnosti u svrhu zaštite djece i pomoći djeci te cjelokupnog nacionalnog razvoja“ (Zloković, 1998, str. 17).

6. ŠKOLSKI USPJEH I DOBROBIT UČENIKA

6.1. Dobrobit

Pozitivna psihologija relativno je mlada grana psihologije koja se javila početkom 21. stoljeća. Ova znanstvena disciplina proučava sve ono što čini ljude uspješnima, sretnima i ispunjenima u životu. Upravo je dobrobit u pozitivnoj psihologiji glavni kriterij za pozitivno funkcioniranje i općenito se smatra ciljem u životu (Rijavec, Miljković i Brdar, 2008). Dobrobit možemo tako poistovjetiti s terminom *sreća*. Iako postoji malo istraživanja o tome kako postići i zadržati sreću, na nju ipak možemo sami utjecati u puno većoj mjeri nego što to čine okolnosti oko nas (Rijavec i sur., 2008). Svaka osoba teži tome da bude sretna i sreću pronalazi u različitim stvarima. Neki sreću pronalaze u materijalnome, odnosno ekstrizičnoj motivaciji, a neki više u duhovnim vrijednostima i intrizičnoj motivaciji. Tako Lyubomirskyju i suradnici (2005) tvrde da aktivnosti koje sami biramo mogu objasniti oko 40 % naše sreće (Rijavec i sur., 2008). Osim aktivnosti, na našu sreću znatno utječu i naši stavovi

te motivacija, odnosno optimistično gledanje na svijet. Ljudi koji su optimistični i koji svaku situaciju gledaju s pozitivne strane bolje se osjećaju i sretniji su od ljudi koji sagledavaju stvari s negativne strane. „Postizanje trajne sreće zahtjeva restrukturiranje svakodnevnog ponašanja i razmišljanja, a to podrazumijeva određeni napor i navikavanje“ (Rijavec i sur., 2008, str. 87). Frisch (1998) navodi da sreću neke osobe određuje ostvarenje životnih ciljeva, potreba i želja (Brdar, 2006). Razmišljajući o smislu svojega života, čovjek svakodnevno postavlja sebi ciljeve koji su mu važni kako bi ih na kraju i ostvario te postigao sreću. Tako istraživanja pokazuju da su sretniji oni ljudi koji su si unaprijed odredili važne ciljeve u životu od onih ljudi koji pred sobom nemaju nikakve ciljeve (Emmons, 1996; prema Brdar, 2006). Važan je i način na koji čovjek pristupa ostvarenju ciljeva, odnosno njegova optimističnost i vjera u samoga sebe. Upravo takvo optimistično uvjerenje dovodi do osjećaja dobrobiti (Carver i Scheier, 2001; prema Brdar, 2006). Visoka razina dobrobiti važna je ne samo za pojedinca, već i za cijelo društvo (Huppert i So, 2013).

Istraživanja o dobrobiti proizlaze iz dva pristupa. Prvi pristup je hedonistički (Kahnemanu i sur., 1999) i odnosi se na visok stupanj zadovoljstva životom u kojemu prevladava visoka razina pozitivnih emocija i niska razina negativnih emocija, a drugi je eudaimonijski pristup (Waterman, 1993; prema Rijavec i sur., 2008) koji je usmjeren na smisao i samorealizaciju. Iako svjesni svojih ograničenja, ljudi se nastoje osjećati dobro razvijajući i održavajući toplinu međuljudskih odnosa i oblikovanju vlastite okoline (Rijavec i sur., 2008).

6. 2. Subjektivna (hedonistička) dobrobit

Sreća je primarno subjektivna pojava što znači da svaki čovjek za sebe može procijeniti koliko mu je u životu dobro i koliko je sretan (Myers i Diener, 1995; prema Rijavec i sur., 2008). Tako se subjektivna dobrobit često upotrebljava kao sinonim za sreću (Diener, 2000), odnosno definira se kao kognitivno vrednovanje života ispunjen samo ugodnim emocijama (Oishi i sur., 1999; prema Rijavec i sur., 2008). Prema tome, subjektivna dobrobit obuhvaća i kognitivnu i emocionalnu komponentu koje su obično međusobno povezane (Rijavec i sur., 2008). Diener i suradnici (1999) kognitivnu komponentnu subjektivne dobrobiti određuju na temelju procjene zadovoljstva životom (Rijavec i sur., 2008). Svatko procjenjuje svoj život i vlastito zadovoljstvo iz vlastite perspektive što je subjektivno. Tako se sretni ljudi više oslanjaju i naglašavaju ona područja u kojima su izuzetno dobri, dok nesretni ljudi naglašavaju i pridaju najveću pozornost onim područjima života u kojima su najlošiji (Deiner i sur., 2002; prema Rijavec i sur., 2008). „Afektivna

strana subjektivne dobrobiti obuhvaća pozitivna i negativna raspoloženja i emocije povezane s našim svakodnevnim životom“ (Rijavec i sur., str 51). Watson i suradnici (1988; prema Rijavec i sur., 2008) afektivnu komponentu dobrobiti izražava kao odnos između pozitivnih i negativnih emocija. Obje vrste emocija možemo doživjeti istovremeno, a procjena dobrobiti temelji se na učestalosti pozitivnih emocija, a manje na njihovom intenzitetu (Diener i Lucas, 2000; prema Rijavec i sur., 2008).

6.3. *Eudemonistička idobrobit*

Eudemonija potječe od grčke riječi *eu* (dobar, dobrobit) i *daimon* (duša, sudbina, sreća) (Rijavec i sur., 2008). Aristotel je prvi pisao o *eudemoniji* kao ostvarenju nećijih pravih potencijala te je pod time podrazumijevao sve one aktivnosti koje vode većoj dobrobiti pojedinca (Rijavec i sur., 2008). Brojni istraživači smatraju da subjektivna dobrobit nije prikladna mjera naše sreće te je zadovoljstvo životom više usmjereno na užitak, a manje na osjećaj aktivnosti i osobnog rasta (Rijavec i sur., 2008). Waterman (1993; prema Rijavec i sur., 2008) *eudemoniju* poistovjećuje s onim osjećajima koji se javljaju kod čovjeka koji kreće prema samorealizaciji, odnosno kada ide prema ostvarenju svojih životnih ciljeva. „Međutim, kada ostvarimo ciljeve koji nisu povezani s osobnim potencijalima, vjerojatno ćemo osjećati samo hedonistički užitak, ali ne i eudemoniju“ (Rijavec i sur., 2008, str. 53). Brojne teorije u psihologiji temelje se na sličnim idejama *eudemoniji* pa je Maslow (1968) upotrijebio pojam *samoaktualizacije*, a Rogers (1961) je upotrijebio izraz *osoba koja u potpunosti funkcionira* (sve prema Rijavec i sur., 2008).

Primarna razlika između eudemonističke i hedonističke dobrobiti nalazi se u dva ključna pojma: osjećanje i funkcioniranje (Keyes i Annas, 2009). Tijekom života, naši osjećaji i funkcioniranje međusobno su povezani, jer osjećamo pozitivne emocije prema životu kada je naše funkcioniranje ispravno, odnosno negativne emocije kada funkcioniramo neispravno (Keyes i Annas, 2009).

6.4. *Školski uspjeh i dobrobit učenika*

Danas mnogi ljudi teže materijalnome i vjeruju da u novcu mogu pronaći izvor sreće, jer jedino tako mogu poboljšati svoj životni standard zanemarujući pritom one prave životne vrijednosti i uživanje u svakodnevnim aktivnostima. Ne kaže se ni uzalud da se novcem može kupiti sve, ali ne i sreća. Unatoč tome, brojna su i istraživanja pokazala da ekstrinzična motivacija koja uključuje i financijski uspjeh ne dovodi do trajne sreće, nego se često osjećaj sreće i blagostanja umanjuje za razliku od intrinzične motivacije i osobnog rasta i razvoja koji

izaziva i povećava osjećaj zadovoljstva i sreće (Kasser i Ryan, 2001; prema Rijavec, 2015; Rijavec i sur., 2006, 2011). Iako brojni smatraju da su mlađi ljudi puno sretniji od starijih, istraživanja pokazuju upravo suprotno pa tako osobno zadovoljstvo vlastitim životom ne opada s dobi nego raste (Charles i sur., 2001; Mroczek i Kolarz, 1998; Penezić, 2006; sve prema Rijavec i sur., 2008). Iako sa starijom dobi opadaju prihodi i mnogi nemaju ni bračnoga partnera, stariji ljudi su zadovoljniji svojim životom od mlađih ljudi za koje se vjeruje da danas imaju sve u životu. Promatramo li dobrobit u školskome kontekstu, ona obuhvaća: pozitivan stav i emocije prema školi, uživanje u školskim aktivnostima, osjećaj bezbrižnosti prema školi i socijalnu prilagodljivost (Hidayah, Pali, Ramli i Hanurawan, 2016).

S obzirom na to, istraživanja pokazuju da postoje razni razlozi zbog kojih treba sreću poučavati u školi, a jedan je od glavnih razloga prevencija depresije među mladima koja je danas u velikoj mjeri prisutna i uzrokuje nezadovoljstvo životom (Seligman i sur., 2009; prema Rijavec i sur., 2008). Često smo i sami svjedoci negativnih i tragičnih vijesti koje se odnose na mlađu populaciju, posebno adolescente i srednjoškolce. Tako je prema procjenama depresija krajem 20. stoljeća bila i desetak puta veća nego prije pedesetak godina (Wickramaratne i sur., prema Rijavec, 2015). Radi raširenosti depresije mladih ljudi širom svijeta, učestalo se proučava sreća učenika u školi te općenito njihovo zadovoljstvo životom (Rijavec, 2015). Na osnovu toga je nastao i *Pennov program prevencije* koji je imao za cilj povećati sposobnost učenika za svakodnevno rješavanje problema, uspješno donošenje samostalnih odluka, optimizam te uspješno suočavanje s problemom (Seligman i sur., 1995; prema Rijavec, 2014). Takav program najrašireniji je program prevencije depresije u svijetu. Istraživanja su u novije vrijeme sve više usmjerena učeničkome doživljaju kvalitete školskog života koja se može definirati kao „skup pozitivnih i negativnih iskustava u školi te ostalih osjećaja povezanih sa specifičnim područjima i posljedicama života u školi“ (Leonard, 2002; prema Baboteg-Šarić, Šakić i Brajša-Žganec, 2009, str. 698). Učenici su u školi sretni i zadovoljniji ukoliko imaju poticajno okruženje i ugodno razredno ozračje. Osim toga, postoje i dokazi da je sreća učenika povezana s boljim školskim postignućima i nižim stopama izostanaka (Suludo i sur., 2011; prema Rijavec, 2014). Kao što je već ranije navedeno u radu, uspješnija djeca u školi su prihvaćenija u društvu, jer time ispunjavaju današnja očekivanja društva pa su time i sretnija i zadovoljnija.

7. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

7.1. Cilj i problemi istraživanja

Cilj istraživanja bilo je ispitati povezanost obrazovanja roditelja sa školskim uspjehom učenika te njihovim zadovoljstvom životom i razini sreće na kraju razdoblja razredne i predmetne nastave.

Prema ovom cilju istraživanja, postavljeni su sljedeći problemi:

1. Ispitati razlike u školskom uspjehu i ocjenama iz Matematike i Hrvatskog jezika kod učenika i učenica četvrtog razreda ovisno o obrazovanju roditelja.
2. Ispitati razlike u školskom uspjehu i ocjenama iz Matematike i Hrvatskog jezika kod učenika i učenica osmog razreda ovisno obrazovanju roditelja.
3. Ispitati razlike u životnome zadovoljstvu i sreći kod učenika i učenica četvrtog razreda ovisno o obrazovanju roditelja.
4. Ispitati razlike u životnome zadovoljstvu i sreći kod učenika i učenica osmog razreda ovisno obrazovanju roditelja.

7.2. Hipoteze

H1.1. Učenici četvrtog razreda obrazovanih roditelja imat će statistički značajno bolji školski uspjeh i veće ocjene iz Matematike i Hrvatskog jezika.

H1.2. Učenice četvrtog razreda imat će bolji opći školski uspjeh i ocjenu iz Hrvatskog jezika, dok u ocjeni iz Matematike neće biti značajne razlike.

H2.1. Učenici osmog razreda obrazovanih roditelja imat će statistički značajno bolji školski uspjeh i veće ocjene iz Matematike i Hrvatskog jezika.

H2.2. Učenice osmog razreda imat će bolji opći školski uspjeh i ocjenu iz Hrvatskog jezika od učenika osmog razreda dok u ocjeni iz Matematike neće biti značajne razlike.

H3.1. Učenici četvrtog razreda obrazovanih roditelja neće imati statistički značajno veće životno zadovoljstvo i razinu sreće.

H3.2. Učenici i učenice četvrtog razreda neće se značajno razlikovati u životnome zadovoljstvu i osjećaju sreće.

H4.1. Učenici osmog razreda obrazovanih roditelja neće imati statistički značajno veće životno zadovoljstvo i razinu sreće.

H3.2. Učenici i učenice osmog razreda neće se značajno razlikovati u životnome zadovoljstvu i osjećaju sreće.

7.3. Sudionici istraživanja

U istraživanju je sudjelovalo ukupno 195 učenika četvrtih i osmih razreda, od kojih je 100 djevojčica (51,28 %) i 95 dječaka (48,71 %). U četvrtim razredima ima ukupno 93 učenika od kojih je 50 djevojčica (53,76 %) i 43 dječaka (46,23 %), a u osmim razredima ima ukupno 102 učenika od kojih je 50 djevojčica (49,01 %) i 52 dječaka (26,6 %). Istraživanje je provedeno u 4 škole na području grada Siska: Osnovna škola 22. lipnja Sisak, Osnovna škola Braća Ribar Sisak, Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sisak i Osnovna škola Galdovo Sisak. Uzorak je bio prigodan.

7.4. Instrumenti

Ljestvica zadovoljstva životom za djecu (Students' Life Satisfaction Scale (SLSS), Huebner, 1991)

U ovome je istraživanju korištena modificirana ljestvica. Izostavljene su dvije negativno formulirane tvrdnje za koje su prethodna istraživanja na učenicima u Hrvatskoj pokazala da remete jednofaktorsku strukturu. Ljestvica mjeri opće zadovoljstvo životom djece i adolescenata u dobi od 8 do 18 godina (primjer tvrdnje: *U životu mi je dobro*). Ispitanici procjenjuju svaku tvrdnju na ljestvici od pet stupnjeva (1 – uopće se ne slažem do 5 – potpuno se slažem).

Skala sreće

Učenici su procjenjivali svoj osjećaj sreće na grafičkoj skali od sedam stupnjeva na kojoj je svaki stupanj izražen *smajlicem*.

7.5. Postupak

Prije početka provedbe istraživanja, ravnatelji škola pristali su na suradnju, a zatim i učitelji koji su najprije podijelili roditeljima suglasnosti o dozvoli sudjelovanja njihove djece u istraživanju. Tek kada su se prikupile sve suglasnosti, istraživanje se provelo samo s onim učenicima čiji su roditelji potpisali suglasnost. Od učitelja se tražilo odobrenje da se oduzme 5 minuta od njihovoga sata. Učenicima je prije dijeljenja upitnika naveden naziv i svrha istraživanja te kratke upute što je navedeno i na upitniku. Učenicima četvrtih razreda redom

su se pojašnjavala pitanja i davale jasne i kratke upute za svako pitanje, dok su učenici osmih razreda rješavali upitnik sami. Nakon što su učenici ispunili upitnik, prikupljeni su podaci o stručnoj spremi roditelja kod stručne službe škole. Prikupljanje podataka provodilo se od siječnja do ožujka 2020. godine.

7.6. Obrada podataka

Prije obrade podataka provjerena je asimetričnost i spljoštenost distribucija. Sve vrijednosti bile su zadovoljavajuće (-2 do +2) osim za spljoštenost za varijable životnoga zadovoljstva i sreće. Kako su te vrijednosti bile neznatno povišene, zaključeno je da se u analizi podataka može koristiti parametrijska statistika.

U analizi podataka korištena je deskriptivna statistika, Pearsonovi koeficijenti korelacije za određivanje povezanosti između varijabli te dvosmjerna analiza varijance (obrazovanje x spol) za određivanje razlika u ispitivanim varijablama ovisno o obrazovanju roditelja i spolu djeteta.

8. REZULTATI

Deskriptivni pokazatelji za cijeli uzorak

U *Tablici 1* prikazani su deskriptivni pokazatelji za cijeli uzorak.

Tablica 1
Deskriptivni pokazatelji ($N=195$)

Varijabla	<i>M</i>	<i>SD</i>	Min	max	asimet.	spljoštenost
Opći uspjeh	4.48	0.66	3	5	-.890	-.328
Matematika	4.04	1.04	2	5	-.667	-.846
Hrvatski jezik	4.13	0.93	2	5	-.848	-.199
Sreća	6.17	0.92	3	7	-1.399	2.287
Zad. životom	4.46	0.67	1.20	5.00	-1.754	2.350

Učenici općenito imaju iznadprosječan školski uspjeh ($M=4.48$, $SD=.66$) te također (iako nešto niže) iznadprosječne ocjene iz Hrvatskog jezika ($M=4.13$; $SD =0.93$) i Matematike ($M=4.04$; $SD=1.04$). Isto tako, učenici su iznadprosječno sretni ($M=6.17$; $SD=0.92$) i zadovoljni svojim životom ($M=4.46$; $SD=0.67$).

Povezanost između ispitivanih varijabli

U *Tablici 2* prikazani su Pearsonovi koeficijenti korelacije između ispitivanih varijabli.

Tablica 2
Interkorelacije između ispitivanih varijabli

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
1. SS oca	-	.50**	.21**	.24**	.21**	.01	.05
2. SS majke		-	.30**	.34**	.27**	-.07	.10
3. Opći uspjeh			-	.80**	.75**	.06	.05
4. Matematika				-	.78**	.06	.12
5. Hrvatski jezik					-	.11	.05
6. Zad. životom						-	-.64
7. Sreća							-

Postoji niska pozitivna povezanost između obrazovanja oca i općeg uspjeha te ocjena iz Matematike i Hrvatskog jezika. Učenici čiji očevi imaju bolje obrazovanje imaju bolji opći uspjeh te bolje ocjene iz Matematike i Hrvatskog jezika. Isti je obrazac rezultata dobiven i za

majke, s tim da su koeficijenti povezanosti nešto veći što bi sugeriralo da je obrazovanje majke nešto važnije za školski uspjeh djeteta nego obrazovanje oca.

Podjela učenika u grupe prema obrazovanju roditelja

Kada su u pitanju i otac i majka, najveći broj učenika imao je roditelje sa srednjom stručnom spremom (*Tablica 3* i *Tablica 4*), a mali broj oca ili majku s nižom ili visokom stručnom spremom. Stoga su učenici podijeljeni u dvije grupe. U prvoj su bili oni čiji je bar jedan roditelj imao srednju stručnu spremu ($N=115$), a u drugoj čiji je bar jedan roditelj imao višu ili visoku stručnu spremu ($N=80$).

Tablica 3

Stručna sprema majke

Stručna sprema	<i>N</i>	%
KV	7	3.6
NKV	2	1.0
NSS	3	1.5
VKV	20	10.3
SSS	133	68.2
VSS	30	15.4

Tablica 4

Stručna sprema oca

Stručna sprema	<i>N</i>	%
KV	2	1.0
NKV	2	1.0
NSS	3	1.5
VKV	1	.5
SSS	128	65.6
VSS	43	22.1

a. Četvrti razred

Tablica 5

Razlike u općem školskom uspjehu učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	4.44	.60	4.24	.72
VŠS i VSS	4.85	.36	4.63	.59

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelja x spol) pokazali su značajan glavni efekt obrazovanja roditelja ($F=10733.07$; $p=.000$). Pritom je iz *Tablice 5* vidljivo da djeca obrazovanih roditelja postižu bolji školski uspjeh. Isto tako je dobiven značajan glavni efekt spola ($F=20.39$; $p=.018$). Pritom je iz *Tablice 5* vidljivo da učenice postižu bolji školski uspjeh od učenika.

Nije bilo značajne interakcije između obrazovanja roditelja i spola učenika ($F=.032$; $p=.858$). Djeca obrazovanih roditelja postižu bolji školski uspjeh bez obzira radi li se o djevojčicama ili dječacima.

Tablica 6

Razlike u ocjeni iz Matematike učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	3.88	1.070	3.67	1.088
VŠS i VSS	4.50	.679	4.53	.816

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su značajan glavni efekt obrazovanja roditelja ($F=27.20$; $p=.000$). Pritom je iz *Tablice 6* vidljivo da djeca obrazovanih roditelja imaju bolju ocjenu iz Matematike.

Nije bilo značajnog efekta spola ($F=0.40$; $p=.527$). Nema statistički značajnih razlika između dječaka i djevojčica u ocjeni iz Matematike.

Nije bilo značajne interakcije između obrazovanja roditelja i spola učenika ($F=.595$; $p=.858$). Djeca obrazovanih roditelja imaju bolju ocjenu iz Matematike bez obzira radi li se o djevojčicama ili dječacima.

Tablica 7

Razlike u ocjeni iz Hrvatskog jezika učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	4.16	.902	3.80	.957
VŠS i VSS	4.70	.608	4.20	.823

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su značajan glavni efekt obrazovanja roditelja ($F=4509.73$; $p=.000$). Pritom je iz Tablice 7 vidljivo da djeca obrazovanijih roditelja imaju bolju ocjenu iz Hrvatskog jezika. Isto tako je dobiven značajan glavni efekt spola ($F=11.80$; $p=.001$). Pritom je iz Tablice 7 vidljivo da učenice imaju veću ocjenu iz Hrvatskog jezika nego učenici od učenika.

Nije bilo značajne interakcije između obrazovanja roditelja i spola učenika ($F=.302$; $p=.583$). Djeca obrazovanih roditelja imaju bolju ocjenu iz Hrvatskog jezika bez obzira radi li se o djevojčicama ili dječacima.

Tablica 8

Razlike u životnome zadovoljstvu učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	4.3509	.74477	4.4939	.67713
VŠS i VSS	4.4900	.62092	4.6150	.51518

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su da ni jedan F omjer nije značajan (F obrazovanje roditelja= 1.786 ; $p=.183$; F spol = 1.894 , $P=.170$). Nema razlike u životnome zadovoljstvu učenika i učenika s obzirom na stupanj obrazovanja njihovih roditelja. Podjednako su zadovoljni životom i učenici i učenice, kao i djeca manje i više obrazovanih roditelja.

Tablica 9

Razlike u razini sreće učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	6.31	.928	6.13	.920
VŠS i VSS	6.09	.996	6.16	1.015

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su da ni jedan F omjer nije značajan (F obrazovanje roditelja= 0.227 ; $p=.635$; F spol = 0.069 , $P=.794$). Nema razlike u razini sreće učenika i učenika s obzirom na stupanj obrazovanja njihovih

roditelja. Podjednako su sretni i učenici i učenice, kao i djeca manje i više obrazovanih roditelja.

b. Osmi razred

Tablica 10

Razlike u općem školskom uspjehu učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	4.23	.617	4.00	.748
VŠS i VSS	4.82	.393	4.43	.676

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su značajan glavni efekt obrazovanja roditelja ($F=14.61$; $p=.000$). Pritom je iz *Tablice 10* vidljivo da djeca obrazovanih roditelja postižu bolji školski uspjeh. Isto tako je dobiven značajan glavni efekt spola ($F=5.44$; $p=.023$). Pritom je iz *Tablice 10* vidljivo da učenice postižu bolji školski uspjeh od učenika.

Nije bilo značajne interakcije između obrazovanja roditelja i spola učenika ($F=.397$; $p=.530$). Djeca obrazovanih roditelja postižu bolji školski uspjeh bez obzira radi li se o djevojčicama ili dječacima.

Tablica 11

Razlike u ocjeni iz Matematike učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	3.42	1.025	3.08	.935
VŠS i VSS	4.18	.809	4.14	.964

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su značajan glavni efekt obrazovanja roditelja ($F=20.71$; $p=.000$). Pritom je iz *Tablice 11* vidljivo da djeca obrazovanih roditelja imaju bolju ocjenu iz Matematike.

Nije bilo značajnog efekta spola ($F=0.88$; $p=.350$). Nema statistički značajnih razlika između dječaka i djevojčica u ocjeni iz Matematike.

Nije bilo značajne interakcije između obrazovanja roditelja i spola učenika ($F=.594$; $p=.443$). Djeca obrazovanih roditelja imaju bolju ocjenu iz Matematike bez obzira radi li se o djevojčicama ili dječacima.

Tablica 12

Razlike u ocjeni iz Hrvatskog jezika učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	3.84	.969	3.46	.811
VŠS i VSS	4.47	.800	3.81	.814

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su značajan glavni efekt obrazovanja roditelja ($F=7.23$; $p=.008$). Pritom je iz Tablice 12 vidljivo da djeca obrazovanih roditelja imaju bolju ocjenu iz Hrvatskog jezika.

Isto je tako dobiven značajan glavni efekt spola ($F=8.13$; $p=.005$). Pritom je iz tablice 9 vidljivo da učenice imaju veću ocjenu iz Hrvatskog jezika nego učenici.

Nije bilo značajne interakcije između obrazovanja roditelja i spola učenika ($F=.608$; $p=.438$). Djeca obrazovanih roditelja imaju bolju ocjenu iz Hrvatskog jezika bez obzira radi li se o djevojčicama ili dječaka.

Tablica 13

Razlike u životnom zadovoljstvu učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	4.22	.79	4.45	.62
VŠS i VSS	4.54	.50	4.54	.57

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su da ni jedan F omjer nije značajan (F obrazovanje roditelja=2.212; $p=.140$; F spol = 0.731, $P=.140$). Nema razlike u životnom zadovoljstvu učenika i učenika s obzirom na stupanj obrazovanja njihovih roditelja. Podjednako su zadovoljni životom i učenici i učenice, kao i djeca manje i više obrazovanih roditelja.

Tablica 14

Razlike u razini sreće učenika i učenica ovisno u stupnju obrazovanja roditelja

	Djevojčice		Dječaci	
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>
SSS i niže	6.03	.983	6.15	.834
VŠS i VSS	6.00	1.118	6.48	.680

Rezultati dvosmjerne analize varijance (obrazovanje roditelj x spol) pokazali su da ni jedan F omjer nije značajan (F obrazovanje roditelja=0.572; $p=.451$; F spol = 2.428, $P=.123$). Nema razlike u razini sreće učenika i učenika s obzirom na stupanj obrazovanja njihovih

roditelja. Podjednako su sretni i učenici i učenice, kao i djeca manje i više obrazovanih roditelja.

9. RASPRAVA

Glavni cilj ovog rada bilo je ispitati razlike u školskom uspjehu i dobrobiti učenika s nižim i višim stupnjem obrazovanja roditelja. Pretpostavljeno je da će učenici (i u četvrtom, i u osmom razredu) čiji roditelji imaju viši stupanj obrazovanja imati bolji opći školski uspjeh, veće ocjene iz Matematike i Hrvatskog jezika, ali da neće biti razlike u njihovoj dobrobiti, odnosno zadovoljstvu životom i razini sreće. Rezultati su potvrdili postavljene hipoteze.

Dobiveni rezultati ukazuju na to da prosječni školski uspjeh učenika u hrvatskom obrazovnom sustavu ne ovisi samo o individualnim karakteristikama učenika, kao što su to njegova inteligencija, motivacija, osobine ličnosti, savjesnost, marljivost i slično, nego značajan utjecaj ima i uloga obitelji, odnosno obrazovna razina oca i majke. Većina dosadašnjih spoznaja navodi obitelj kao jedan od bitnih prediktora školskog uspjeha. Tako su Burušić i suradnici (2010), provodeći istraživanje na učenicima četvrtih i osmih razreda svih redovnih škola u Republici Hrvatskoj dobili rezultate o povezanosti obrazovnoga statusa roditelja s uspjehom učenika, što je sukladno i rezultatima ovog istraživanja. Slične rezultate dobili su Jokić i Ristić Dedić (2010) na učenicima trećeg i sedmog razreda. Moguće objašnjenje za to je da općenito obrazovaniji roditelji više ulažu u obrazovanje svoje djece, jer su i sami imali priliku iskusiti prednost višeg obrazovanja, kao što je bolji položaj u društvu, bolji posao, veća primanja i slično. Zabrinjavajuće je da su učenici čiji roditelji imaju niže obrazovanje na neki način zakinuti već u ranoj fazi obrazovanja.

Kao što je već ranije navedeno, obrazovanje roditelja je povezano i sa stilom roditeljstva, odnosno oblicima njihova ponašanja koji utječu na djetetov kognitivni i emocionalni razvoj (Čudina-Obradović i Obradović, 1988). Tako obrazovaniji roditelji svojim odgovarajućim roditeljskim stilom postavljaju veće zahtjeve i ciljeve pred svoju djecu i brže uočavaju pogreške kod djece radi čega su i djeca jače motivirana za rad i napredak. Nadalje, rezultati ukazuju na to da učenice općenito postižu bolje rezultate u školi od učenika, što je u skladu s dosadašnjim istraživanjima u svijetu i u Hrvatskoj (Babarović i sur., 2009). Isto tako, učenice općenito imaju veću ocjenu i iz Hrvatskog jezika nego učenici što se može objasniti time da su djevojčice općenito uspješnije u verbalnim zadacima. Bolji školski uspjeh kod učenica u općem školskom uspjehu i uspjehu iz materinjega jezika pokazali su i rezultati drugi istraživanja (Bahrudin i Zulkefly, 2009; Jokić i Ristić Dedić, 2010). To se može djelomično objasniti time što su ocjene uglavnom produkt subjektivne procjene učitelja koja najviše ovisi o ponašanju i time više ide u prilog djevojčicama. Promatrajući uspjeh iz

Matematike, rezultati pokazuju da djeca obrazovanih roditelja i četvrtih i osmih razreda imaju bolji uspjeh iz Matematike od djece čiji roditelji imaju niži stupanj obrazovanja. Iako je za očekivati da će dječaci postići bolje ocjene iz Matematike od djevojčica, jer su općenito uspješniji u numeričkim zadacima, ovo istraživanje pokazuje da nema statistički značajnih razlika između dječaka i djevojčica u ocjeni iz Matematike. To je u skladu s nekim istraživanjima u svijetu i u Hrvatskoj gdje se pokazalo da djevojčice čak postižu i bolje ocjene iz Matematike od dječaka (Kyttälä i Björn, 2010; Jugović i sur., 2012). Isto tako, djeca obrazovanih roditelja i četvrtih i osmih razreda pokazuju veći uspjeh iz Hrvatskoga jezika od djece čiji roditelji imaju niži stupanj obrazovanja.

Nadalje, dobiveni rezultati ukazuju i na to da nema razlike u razini sreće učenika i učenica i četvrtih i osmih razreda s obzirom na stupanj obrazovanja njihovih roditelja. Možemo pretpostaviti da obrazovani roditelji imaju bolji posao pa time i bolja primanja od roditelja nižeg obrazovnog statusa. Međutim, kao što je već ranije navedeno u radu, materijalna sredstva nisu kriterij za sreću i trajan osjećaj zadovoljstva, već ona polazi od same osobe i njezine intrinzične motivacije, stoga je i za očekivati da će djeca manje i više obrazovanih roditelja biti podjednako sretna.

10. ZAKLJUČAK

1. Učenici imaju iznadprosječan školski uspjeh, kao i ocjene iz Hrvatskog jezika i Matematike (iako u nešto manjoj mjeri). Isto tako, učenici su iznadprosječno sretni ($M=6.17$; $SD=0.92$) i zadovoljni svojim životom.
2. Djeca obrazovanijih roditelja postižu bolji školski uspjeh te bolje ocjene iz Matematike i Hrvatskog jezika i u četvrtom i u osmom razredu.
3. Učenice imaju bolji školski uspjeh i bolju ocjenu iz Hrvatskog jezika i u četvrtom i u osmom razredu. U ocjeni iz Matematike nema razlika između djevojčica i dječaka.
4. Nije bilo razlika u životnome zadovoljstvu i sreći učenika čiji roditelji imaju više i niže obrazovanje ni u četvrtom ni u osmom razredu.

LITERATURA:

- Altun F., Yazici H. (2014). Perfectionism, School Motivation, Learning Styles and Academic Achievement of Gifted and Non-Gifted Students, *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 16(4), 1031–1065.
- Babarović T., Burušić J., Šakić M. (2010). Psihosocijalne i obrazovne odrednice školskog uspjeha učenika osnovnih škola: dosezi dosadašnjih istraživanja. *Suvremena psihologija*, 13(2), 235–255.
- Babarović T., Burušić J., Šakić, M. (2009). Uspješnost predviđanja obrazovnih postignuća učenika osnovnih škola Republike Hrvatske. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 18(4-5), 673–695.
- Babotek-Šarić, Z., Šakić, M., Brajša-Žganec, A. (2009). Kvaliteta života u osnovnoj školi: povezanost sa školskim uspjehom, motivacijom i ponašanjem učenika. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 8 (4-5), 697–716.
- Baharudin, R., Zulkefly, N. S. (2009), Relationships with Father and Mother, Self-Esteem and Academic Achievement amongst College Students, *American Journal of Scientific Research*, 6, 86-94.
- Bedeniković Lež, M. (2009). Uloga majke u školskom uspjehu djeteta. *Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 58(3), 331–344.
- Bilać, S. (2008). Prikaz slučaja školskog neuspjeha-neuropsihološka procjena. *Klinička psihologija*, 1(1-2), 79–90.
- Brdar, I. (2006). Životni ciljevi i dobrobit: je li za sreću važno što želimo? *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja*, 15(4-5), 671-691.
- Buljubašić Kuzmanović V., Botić T. (2011). Odnos školskog uspjeha i socijalnih vještina kod učenika osnovne škole. *Život i škola: časopis za teoriju i praksu odgoja i obrazovanja*, 58(27), 38–53.
- Burušić, J., Babarović, T., Marković N. (2010). Koliko daleko jabuke padaju od stabla? Odnos obrazovnih postignuća djece i obrazovne razine njihovih roditelja. *Društvena istraživanja: Časopis za opća društvena pitanja*, 19(4-5), 709–730.
- Čudina-Obradović M., Obradović J. (1998). Utjecaji socioekonomskoga položaja obitelji na bračne, obiteljske i socijalizacijske procese. *Revija za sociologiju*, 29(1-2), 27–47.
- Delač Horvatinčić I., Kozarić Ciković M. (2010). Povezanost samopoimanja navika čitanja i školskog uspjeha sedmog i osmog razreda osnovne škole. *Napredak: časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 151(3-4), 445–465.

- Dmitrović, M. (1989). *Škola, porodica i društvena sredina u odgoju djece*. Zagreb: Školske novine.
- Garbarino, J. (1976). The meaning and Implications of School Success. *The Educational Forum*, 40(2), 157–167.
- Glawala, B.A., Ali, D. G. (2016). Parent's Level of Education as Predictors of Academic Performance of Nce Students of Colleges of Education in the North-Eastern States of Nigeria. *Journal Of Humanities And Social Science*, 21(2), 41–47.
- Gregurović, M., Kuti, S. (2010). Učinak socioekonomskog statusa na obrazovno postignuće učenika: Primjer PISA istraživanja, Hrvatska 2006. *Revija za socijalnu politiku*, 17(2), 179–196.
- Grgin, T. (1999). *Školsko ocjenjivanje znanja*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Hidayah, N., Pali, M., Ramli, M., Hanurawan, F. Student's Well-Being Assessment at School. *Journal of Education, Health and Community Psychology*, 5(1), 62–71.
- Huebner, E. S. (1991). Initial development of the Students' Life Satisfaction Scale. *School Psychology International*, 12, 231-243.
- Huppert, F. A., So, T. T. C (2013). Flourishing Across Europe: Application of a New Conceptual Framework for Defining Well-Being. *Social Indicators Research*, 110(3), 837–861.
- Jokić, B., Ristić Dedić, Z. (2010). Razlike u školskom uspjehu učenika trećih i sedmih razreda osnovnih škola u Republici Hrvatskoj s obzirom na spol učenika i obrazovanje roditelja: populacijska perspektiva. *Revija za socijalnu politiku*, 17(3), 345-362.
- Jugović, I., Baranović, B. i Marušić, I. (2012). Uloga rodnih stereotipa i motivacije u objašnjenju matematičkog uspjeha i straha od matematike. *Suvremena psihologija*, 15(1), 65-78.
- Kamal M., Bener, A. (2009). Factors contributing to school failure among school children in very fast developing Arabian Society. *Oman Medical Journal*, 24(3), 212–217.
- Keyes, C. L., Annas, J. (2009). Feeling good and functioning well: distinctive concepts in ancient philosophy and contemporary science. *The Journal of Positive Psychology*, 4(3), 197–201.
- Kyttälä, M. i Björn, P. M. (2010). Prior mathematics achievement, cognitive appraisals and anxiety as predictors of Finnish students' later mathematics performance and career orientation. *Educational Psychology*, 30(4), 431-448.
- Krapić, N., Kuljanić, P. (2017). Inteligencija, crte ličnosti i profesionalni interesi kao prediktori školskog postignuća. *Psihologijske teme*, 26(2), 431–450.

- Kuterovac Jagodić, G., Keresteš, G., Brković I. (2013). Osobni, obiteljski i okolinski prediktori školskoga uspjeha: Provjera moderatorske uloge odrastanja u ratom različito pogođenim područjima Hrvatske. *Psihologijske teme*, 22(1), 1–28.
- Mikas, D. (2012). Utjecaj emocionalnih i ponašajnih problema na školski uspjeh učenika. *Pedagogijska istraživanja*, 9(1/2), 83–99.
- Rečić, M. (2003). *Obitelj i školski uspjeh učenika*. Đakovo: Tempo.
- Rijavec, M. (2014). Should happiness Be Taught in School? *Croatian Journal of Education: Hrvatski časopis za odgoj i obrazovanje*, 17(1), 229–240.
- Rijavec, M., Miljković, D., Brdar, I. (2008). *Pozitivna psihologija*. Zagreb: IEP-D2.
- Sapungan, R. M. (2014). Parental Involvement in Child's Education: Importance, Barriers and Benefits. *Asian Journal of Management Sciences & Education*, 3(2), 42–48.
- Schinske, J., Tanner, K. (2014). Teaching More by Grading Less (or Differently). *CBE Life Science Education*, 3(2), 159–166.
- Schmitt M., Kleine, L. (2010). The Influence of Family-School Relations on Academic Success. *Review of Educational Research*, 75(3), 417–453.
- Service, W.R. (2011). Measuring And Teaching For Success: Intelligence Versus IQ. *College Teaching Methods & Styles Journal*, 1(1), 5–24.
- Sirin, S. R. (2005). Socioeconomic Staus and Academic Achievement: A Meta-Analytic Review of Research, 75(3), 417–453.
- Skinner, E. A., Belmont, M. J. (1993). Motivation in the Classroom: Reciprocal Effects of Teacher Behavior and Student Engagement Across the School Year. *Journal of Educational Psychology*, 85(4), 571–581.
- Škutor, M. (2014). Partnerstvo škole i obitelji – temelj dječjeg uspjeha. *Napredak: časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 154(3), 209–222.
- Uzelac, S. (2003). Školski uspjeh i stavovi učenika o obrascima ponašanja u socijalnim sukobima. *Kriminologija i socijalna integracija: časopis na kriminologiju, penologiju i poremećaje u ponašanju*, 11(1), 1–11.
- Vrcelj, S., Kušić, S., Cikač, T. (2017). Odnos srednjoškolaca prema školskom uspjehu. *Acta Iadertina*, 14(2), 7–38.
- Vulić-Prtorić, A., Lončarević, I. (2016). Školski uspjeh i mentalno zdravlje: Od relacija do intervencija. *Napredak: Časopis za interdisciplinarna istraživanja u odgoju i obrazovanju*, 157(3), 302-324.

- Zahedani, Z.Z., Rezaee, R., Yazdani, Z., Bagheri, S., Nabeiei, P. (2016). The influence of parenting style on academic achievement and career path. *Journal of Advances in Medical Education & Professionalism*, 4(3), 130–134.
- Zloković, J. (1998). *Školski neuspjeh-problem učenika, roditelja i učitelja*. Rijeka: Filozofski fakultet Rijeka, Odsjek za pedagogiju.
- Zrilić, S. (2005). Autoritarni odgojni stil roditelja kao prediktor školskog neuspjeha. *Pedagogijska istraživanja*, 2(1), 125–137.

PRILOZI:

Prilog 1

Suglasnost za roditelje

Poštovani roditelji!

Za potrebe diplomskog rada u školi koju pohađa Vaše dijete provodi se istraživanje na temu *Obrazovanje roditelja, školski uspjeh i dobrobit učenika*.

Cilj ovog istraživanja je steći spoznaje učenika četvrtih i osmih razreda o povezanosti školskog uspjeha djece, njihovoj dobrobiti i općenito zadovoljstva životom sa statusom obrazovanja njihovih roditelja.

Prije ispitivanja željeli smo Vas kao roditelje obavijestiti o istraživanju i zatražiti Vašu suglasnost. Također, Vašoj djeci ćemo pobliže objasniti svrhu ispitivanja, odgovoriti na njihova pitanja, te ih zamoliti i za njihov pristanak za sudjelovanje u istraživanju. Nakon toga, ispitivanje će se obaviti samo s onim učenicima/cama koji su pristali sudjelovati te ukoliko žele mogu odustati od istraživanja za vrijeme provođenja ankete. Nakon anketiranja, podaci o stručnoj spremi roditelja bit će prikupljeni u školi. Podaci će se koristiti isključivo za izradu diplomskog rada. Pojedinačni rezultati svakog učenika bit će dostupni samo diplomantici i mentorici prof.dr.sc. Majdi Rijavec.

Ako imate još neka pitanja možete kontaktirati e-mail: iva.pokas1602@gmail.com

Zahvaljujemo na suradnji!

SUGLASNOST

Suglasan sam da moje dijete _____

(prezime i ime)

kao učenik/ca _____ razreda Osnovne škole _____
sudjeluje u istraživanju, uz pridržavanje Etičkog kodeksa i uz zaštitu tajnosti podataka.

Molim, zaokružite DA ukoliko ste suglasni da dijete sudjeluje u istraživanju, a NE ukoliko to ne želite.

DA

NE

Ime i prezime roditelja: _____

Potpis roditelja: _____

Prilog 2

Anketni upitnik

Dragi učenici,

u vašoj školi provodi se istraživanje na temu *Obrazovanje roditelja, školski uspjeh i dobrobit učenika*. Namjera nam je, preko upitnika koji se nalazi pred vama, ispitati vašu sreću i zadovoljstvo životom koji proizlazi iz školskog uspjeha.

Ime i prezime: _____

Razred: _____

Rod: a) ženski b) muški

Opći uspjeh na kraju prošle godine: _____

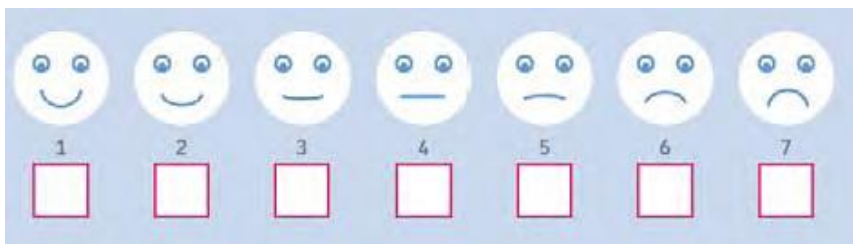
Ocjena iz matematike na kraju prošle godine: _____

Ocjena iz hrvatskoga jezika na kraju prošle godine: _____

1. Koliko se slažeš sa svakom od dolje navedenih tvrdnji?

	uopće se ne slažem	uglavnom se ne slažem	ne mogu odlučiti	uglavnom se slažem	u potpunosti se slažem
1. U životu mi je dobro.	1	2	3	4	5
2. Moj život je baš onakav kakav treba biti.	1	2	3	4	5
3. Volio bih da mi je život drugačiji.	1	2	3	4	5
4. Moj život je dobar.	1	2	3	4	5
5. Imam u životu ono što želim.	1	2	3	4	5

2. Označi kvadratić koji po izrazu lica najviše odgovara tome koliko si općenito sretan/sretna?

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mogega rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih kojih su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)